

Baby anoniem achterlaten

Door YAËL VINCKX

Achter in haar boek heeft ze een 'ternagedachtenis' opgenomen aan dode kinderen die de publiciteit haalden. De driejarige Savanna, dood door verstikking. De vierjarige Rowena, dood in een vriezer. De twaalfjarige Gessica, haar lichaamsdelen dreven in de Maas.

In de 322 bladzijden die aan deze in memoriam vooraf gaan, heeft Barbara Muller, auteur van het boek *Omarm me*, dan al verteld over 'zaken' die ze tijdens haar werk bij de Raad voor de Kinderbescherming tegen kwam. Een gemolesteerde baby op een woonwagengedruide – maar de politie heeft het te druk met een muziekfestival, waardoor de baby nog een weekend op het kamp blijft. Drie meisjes die door hun vader zijn misbruikt en eindelijk uit huis worden geplaatst – maar geen pleeggezin wil de zusjes samen opnemen.

Inmiddels heeft Muller een plan. Na de zomer opent ze een 'babyhuis', enkele maanden later volgt een vondelingenkamer. In het babyhuis kunnen ouders (tijdelijk) de verzorging van hun kind overdragen; in de vondelingenkamer kunnen ouders hun pasgeboren baby anoniem achterlaten.

Want dat kan in Nederland (nog) niet: je baby anoniem achterlaten. In tegenstelling tot onder meer België, Tsjechië en Zwitserland, waar vondelingenluiken wel bestaan. Duitsland telt zelfs zo'n honderd *Babyklappen*, een soort grote brievenbussen met een voorverwarmd bedje, waar radeloze ouders hun baby's anoniem achterlaten.

Muller heeft een soortgelijk plan, al vindt ze de brievenbus een beetje cru. Zij richt daarom een kamer in. Het gaat volgens Muller om jonge moeders wier kind is geboren uit incest, die bang zijn voor eerwraak of die illegaal zijn en vrezend het land te moeten verlaten. In Nederland kun je niet anoniem bevallen – de naam van de moeder staat altijd op de geboortakte van het kind.

De moeder kan informatie over zichzelf achterlaten, maar ze kan ook zo weg gaan. In de kamer zullen twee puzzelstukjes liggen; het ene stukje blijft bij de baby, het andere is voor de moeder. „Natuurlijk”, haast Muller zich te zeggen, „wordt er wel een DNA test gedaan als je later je baby komt opeisen.”

Moeders die hun pasgeboren baby in de vondelingenkamer leggen, kunnen tot een half jaar daarna op hun beslissing terugkomen. Daarna gaat de baby een lang traject ter adoptie in. Is de baby eenmaal geadopteerd, dan kan de biologische moeder nog wel omgang krijgen, maar de adoptie ongedaan maken kan ze niet.

Het babyhuis, zegt Muller, moet „het gat vullen dat de huidige hulpverlening laat vallen”.

Sommige instanties, zoals No Kid- ding en Raak, die kindermishandeling bestrijden, en de stichting True Blue, die kansarme kinderen helpt,

Na de zomer krijgt Dordrecht een 'babyhuis', waar ouders hun ongewenste kind kunnen achterlaten. De staatssecretaris is tegen en strafrechterlijke vervolging dreigt. Maar initiatiefnemer Barbara Muller zet haar plan door.

Barbara Muller wil na de zomer het eerste Nederlandse vondelingenhuis openen in Dordrecht. Foto David van Dam

juichen haar plan toe. Anderen zijn dit tegen. De Raad voor de Kinderbescherming bijvoorbeeld. Die wordt daarin gesteund door staatssecretaris Teeven (Justitie en Veiligheid, VVD). Ook de Tweede Kamer ziet weinig in haar plan. „Zo'n vondelingenuik is echte armoede”, zegt D66-Kamerlid Vera Bergkamp stellig.

Intussen groeit de irritatie: staats-

secretaris Teeven liet onlangs weten dat Muller strafrechtelijk kan worden vervolgd als zij daadwerkelijk een vondeling opneemt. Het Openbaar Ministerie beslist of er tot vervolging wordt overgegaan. De gemeente Dordrecht heeft deze week Teeven om extra informatie gevraagd. De gemeente kan het babyhuis niet verbieden; er zit namelijk al

een 'maatschappelijke bestemming' op het pand.

En Muller zelf? Die haalt haar schouders op. Ze moet de eerste agent nog zien die haar komt arresteren omdat ze het leven van een kind heeft gered.

Haar vastberadenheid roept bij sommigen aversie op. Haar verschijning zet mensen vaak op het verkeerde been. Barbara Muller is een modieuze vrouw met een voorliefde voor dure merken. In haar boek rijdt ze stevast weg in een Range Rover, grist ze haar Prada-tas van tafel en wandelt ze op Louboutins naar de wijnbar. Ze had ooit een eigen bedrijf als weddingplanner.

Toch heeft ze een onstuitbare drang om anderen te helpen, zegt ze, vooral jonge kinderen. Die drang ontstond na de geboorte van haar eerste dochter, en groeide na de komst van haar tweede dochter, die na een lang en uitputtend ivf-traject ter wereld kwam – ook daar schreef ze een boek over: *De Babyplanner*. Zelf zegt ze: „Vanuit mijn diepste zijn voel ik dat ik iets wil doen.”

Bij de Raad voor de Kinderbescherming werkt ze niet meer. Ze liep er tegen regels aan die ze niet altijd in het belang van het kind vond. „Vaak zijn er te veel hulpverleners bij een kind betrokken. Uiteindelijk weet niemand dan meer wie er verantwoordelijk is.”

Bovendien, al die regels lossen de problemen van verwaarloosde, mishandelde en misbruikte kinderen niet op, zegt ze. Ze richt het babyhuis op om te voorkomen dat zulke kinderen van pleeggezin naar pleeggezin gaan en uiteindelijk in een jeugdinstelling belanden.

Ze bezocht die instellingen vaak, tijdens haar werk bij de Raad. „Muren vol regels, kamers zonder kleur. Het geld gaat naar behandelplannen. En de kinderen zien iedere keer weer een andere hulpverlener. Die zijn liefdevol, daar gaat het niet om, maar een kind is gebaat bij opvang in een gezin. Dan kan het zich hechten, dan krijgt het zijn identiteit.”

In het geval van het babyhuis, zegt Muller, „gaat het om ouders die wel willen maar niet kunnen”. Omdat ze in financiële of psychische problemen zitten. Omdat ze verslaafd zijn. Omdat hun kind de hele tijd huilt – en dan bedoelt Muller echt de hele tijd, zodat de moeder haar baby iets dreigt aan te doen.

In zulke extreme gevallen kan een ouder zijn baby (in eerste instantie tot 2 jaar) naar het babyhuis brengen. Daar zal een echtpaar, met hulp van een team vrijwilligers, de zorg op zich nemen. De ouders krijgen hun kind terug als ze in staat zijn er goed voor te zorgen. Het 'zorgteam' van het babyhuis, met onder meer een kinderpsycholoog en een kinderarts, bepaalt dat.

In de bijbehorende vondelingenkamer kunnen ouders hun pasgeboren baby achterlaten. Overigens telt Nederland weinig vondelingen: zo'n één a twee per jaar, blijkt uit cijfers

van het Nederlands Instituut voor de Documentatie van Anoniem Afsand doen (Nidaa), een particuliere instelling die ook informatie over babydoeding, zusmoederschap en illegale adoptie verzamelt. Er worden wel meer kinderen achtergelaten, maar in de meeste gevallen wordt de moeder achterhaald.

Dat cijfer echter, vormt slechts een deel van het verhaal, meent Muller. Zij is ervan overtuigd dat ongewenste baby's soms worden omgebracht omdat hun moeders niet weten waar naar toe te gaan. Alleen, naar het aantal omgebrachte baby's is het gissen.

De Raad voor de Kinderbescherming is tegen. Omdat het strafbaar is een baby achter te laten, met het oogmerk zich van het kind te ontdoen. Omdat de moeder uit beeld verdwijnt, waardoor er geen hulp kan worden geboden. En tenslotte omdat het kind het recht heeft te weten wie zijn ouders zijn.

Ook de Tweede Kamer ziet weinig in het babyhuis. De VVD concludeert op basis van ervaringen met vondelingenluiken in Duitsland dat het probleem zo niet wordt opgelost. Kamerlid Birgit van der Burg: „We hebben geen aanwijzingen dat het aantal kinderen dat te vondeling wordt gelegd, hierdoor afneemt.”

De PvdA laat het recht van een kind om zijn achtergrond te achterhalen, zwaar wegen. Kamerlid Agnes Wolbert: „Dit staat lijnrecht tegenover het initiatief van Barbara Muller.” Oppositiepartij D66 meent dat er genoeg faciliteiten zijn waar een wanhopige moeder terecht kan.

Muller daarentegen wijst erop dat veel vrouwen niet naar een organisatie durven te gaan die geen anonimiteit waarborgt. Bovendien: „Wat weegt er nu zwaarder? Het recht op afstamming of het recht op leven?”

In omringende landen gaat het anders. Elf EU-landen hebben al een vondelingenuik. Al zijn de autoriteiten het daar ook niet altijd eens met de komst van een luik, en worden ze soms 'gedoogd’.

Ook buiten de EU bestaan vondelingenuiken. Het Vaticaan heeft er een, Japan heeft er diverse. Detail: de eerste vondeling in een Japans luik was naar verluidt een driejarige peuter. Zijn ouders werden snel opgespoord; ze namen hun kind terug en worden sindsdien begeleid.

De Nederlandse overheid blijft tegen zo'n luik, en wordt daarin gesteund door het VN Kinderrechtencomité. Nederland hecht veel waarde aan het recht op afstammingskennis, meer dan andere Europese landen, zegt Maria de Jong, docent jeugdrecht en promovenda aan de Universiteit Leiden. Daarom zijn spermaciclonaties hier niet anoniem, en kan een vrouw hier niet anoniem bevallen.

Daarnaast, zegt De Jong, is het te vondeling leggen van het kind niet te rijmen met de plicht die ouders hebben om voor een kind te zorgen – en ook daar wordt sterk aan gehecht in Nederland. Een vondelingenuik appelleert volgens de Jong „aan ons gevoel voor oplossingen en mededogen”. Maar het creëert ook problemen. Voor het kind, dat niet weet wie zijn moeder is; voor de moeder die niet wordt geholpen. Bovendien, infanticide, oftewel babydoering, wordt door het vondelingenuik niet uitgebannen. In Duitsland, met zijn honderd Babyklappen, werd twee maanden geleden een dode pasgeborene op een vuilnisbelt in Neukirche gevonden. Muller weet dat. „Maar ik zeg ook: Er zijn zo'n vijfhonderd baby's in een Duits vondelingenuik achtergelaten. Wat was er met hen gebeurd als die luiken er niet waren geweest? Waren zij dan ook op de vuilnisbelt beland?”

Het kind kan dan worden geadop-

in het vondelingenhuis

Een vondelingenuik in een ziekenhuis in Dortmund. Foto Reuters

Duitsers houden naam van de moeder geheim

In Duitsland zijn ongeveer honderd *Babyklappen* waar moeders ongezien hun kind kunnen afgeven.

Door onze correspondent FRANK VERMEULEN

Duitsland krijgt, als het aan de CDU ligt, volgend jaar een wet die het mogelijk maakt voor moeders om hun kinderen onder pseudoniem ter wereld te brengen in het ziekenhuis. Het ziekenhuis is wel op de hoogte van de echte naam van de moeder, maar houdt die geheim. Het kind kan dan worden geadop-

teerd en, als het zestien jaar is, bij een speciaal overheidskantoor informeren naar de naam van hun natuurlijke moeder.

Dat is althans in grote lijnen de strekking van de Wet Vertrouwelijke Geboorte, een wetsvoorstel dat onlangs is ingediend door de Duitse minister voor Familiezaken, Kristina Schröder (CDU).

Het voorstel moet een oplossing bieden aan, vaak minderjarige, moeders die zich genoodzaakt zien om onmiddellijk afstand te doen van hun pasgeboren kind. In Duitsland worden jaarlijks volgens de officiële cijfers omstreeks 35 pasgeborenen gedood of te vondeling gelegd. Minister Schröder wil met haar wet „de riskante heimelijke bevallingen buiten de medische instellingen zo onnodig mogelijk maken en voorko-

men dat pasgeborenen worden gedood of te vondeling worden gelegd”.

Volgens het Duitse Jeugdinstituut hebben artsen in 130 klinieken tussen 1999 en 2010 meer dan 650 keer vrouwen bij bevallingen geholpen die weigerden hun naam prijs te geven. Soms lukte het de artsen om deze vrouwen ertoe te bewegen hun naam te vertellen aan een vertrouwenspersoon, maar vaak lukte dat

Soms meldden zich de moeders alsnog, maar in de meeste gevallen deden ze dat niet

niet. En daarmee waren deze dokters formeel strafbaar, want anoniem bevallen is verboden in Duitsland.

Veel van deze ongewenst zwangere vrouwen zijn echter onbereikbaar voor de medische zorg. Zij bevallen in hun eentje op een verborgen plek. Als tussenweg bieden sinds 2000 steeds meer klinieken ongewenste moeders de mogelijkheid hun kind ongezien af te leveren door een luik: de *Babyklappe*. Daarvan zijn er nu ongeveer honderd in Duitsland en er moeten volgens schattingen inmiddels honderden kinderen langs die weg ter adoptie zijn aangeboden.

In Keulen bijvoorbeeld, werden in de afgelopen twaalf jaar negentien kinderen afgeleverd. Soms meldden zich de moeders alsnog, maar in de meeste gevallen deden ze dat niet.

Critici van de Wet Vertrouwelijke Geboorte denken dat de wet onvoldoende garanties biedt aan ongewenst zwangeren die werkelijk in een noodsituatie verkeren. Die, anders gezegd, nooit met het kind willen of kunnen worden geconfronteerd. Bijvoorbeeld omdat het buitenechtelijk is verwekt, of door een familielid.

Overigens bepaalt de nieuwe wet ook dat ongewenst zwangere vrouwen bijstand moeten krijgen om hen ertoe te bewegen het kind zelf te houden. De Duitse Ethische Raad heeft de praktijk van het anoniem afstaan van kinderen drie jaar geleden bekritiseerd omdat kinderen nu eenmaal het recht hebben hun afstamming te kennen, zoals ook al in 1989 formeel is vastgesteld door het Constitutionele Hof in Karlsruhe.

Advertentie

Sardinië - Italië

5★ Chia Laguna Hotel

Schitterend resort met vele faciliteiten

25% korting bij verblijf tot 25 sept., te boeken tot 30 juni

- 8-daagse reis o.b.v. 2 personen
- Superior Kamer o.b.v. halfpensioen • Vliegreis met Alitalia
- Executive Lounge op Schiphol • Huurauto op bestemming

van €1.880,- vanaf € 1.539,- p.p.

SILVERJET
CRUISING IN STYLE

Uitien genieten!

Meer informatie:
www.silverjet.nl/nrc of 055 - 357 55 97